

Pohyb

Aristotelés je toho názoru, že „jest něco, co stále (? – správně: vždy, AEI) pohybuje tím, co jest pohybováno; a tento první hybný činitel jest sám nehybný“ (Met. IV, 1012b). (V Tredennickově překladu – Loeb Ed.. – čteme: „for there is something which always moves that which is moved, and the prime mover is itself unmoved“ – p. 207.) Necháme-li stranou omyl, že při každém pohybu musí být něco, co pohyb vyvolává a udržuje (v nové době se začalo pracovat se setrvačností pohybu i klidu, a nejnověji s relativitou pohybu i klidu, takže absolutní klid byl vlastně popřen a vyloučen), zůstává tu naprosto nevyřešení a spíše zcela neprůhledný problém, jak něco, co setrvává v nehybnosti, může být zdrojem pohybu. Aristotelova představa, která se vtiskla do mysli Evropanů a setrvává v ní ještě po víc než dvou tisíciletích, je spojena nikoli jen s paradoxem, ale s paralogickým předpokladem, že to, „co“ se pohybuje, zůstává samo stále stejné, tj. že se nemění, „nepohybuje“. Jeden proto je třeba předpokládat nehybného hybatele (zřejmě nikoli jediného pro všechny pohyb, nýbrž celou řadu nehybných hybatelů pro každý jednotlivý pohyb – pokud něco takového jako „jednotlivý pohyb“ vůbec připustíme) všude, kde se něco mění resp. kde se vyskytuje nějaký pohyb. Velkým objevem nejnovější doby bylo rozpoznání, že světlo, úplně světelné paprsky jsou vlastně vlny, ale vlny ničeho nehybného (žádného podkladu, substrátu), a navíc že se nejen kvanta někdy jeví jako vlny a jindy jako částice, ale že to vlastně platí o všech částicích vůbec, takže vše je založeno na vlnách, na vlnění, tedy na pohybech a změnách bez substrátu. Pohyb je proto nutno chápat jako skutečnost samu, nikoli jako něco na skutečnosti.

(Písek, 040711-2.)